

SEMINAR ŠTO JE CARITAS

Solidarnost i opće dobro, promatrani izolirano ili pak u međusobnoj povezanosti, u hrvatskom su društvu vrlo slabo razvijeni. Razlog tomu su mentalitet ljudi i nezrelost državnih struktura ali i neadekvatan vjerski odgoj, zbog čega je rad na tom polju posebna zadaća Crkve. Tim prije što hrvatski građani imaju u Crkvu najviše povjerenja.

Papa Ivan Pavao II u svojoj enciklici kaže: „Solidarnost nije, dakle, osjećaj neke neodređene sućuti ili površnog ganuća zbog patnji tolikih ljudi, bliskih ili udaljenih. Naprotiv, to je čvrsta i postojana odlučnost zauzeti se za opće dobro, tj. Za dobro svih i svakoga, jer svi smo mi uistinu za sve odgovorni.“

Kršćanska dobrotvornost mora učiniti odmak od puke pomoći siromašnima i aktivno se uključiti u proces socijalne politike, uklanjajući uzroke siromaštva i preuzimajući svoj dio odgovornosti u društvu.

Caritas je ljubav bližnjega dokazana djelima!

Interesi Crkve traže da kršćani djeluju karitativno i to je uvijek bila snaga Crkve. Caritas je jedna od najdjelotvornijih opravdanja ili pohvale Crkve. Po plodovima njihovim ćete ih prepoznati vrijedi i danas. Često jedna osoba koja se posveti potpuno službi milosrdnosti za bijednike, može biti uvjerljivijim dokazom istinitosti Crkve nego li učene knjige. Kao što opet obratno, jedan kršćanin bez sućuti i milosrdnosti može svojom tvrdoćom ubiti vjeru u cijeloj svojoj okolini iako ispunjava sve svoje religiozne dužnosti.

Caritas je uvijek izričaj one ljubavi čiji je prvi i izvorni subjekt sam Bog. U tom smislu Caritas nije u prvom redu ljubav čovjeka spram čovjeka, oblik humanizma, nego je to izričaj Božje ljubavi prema svakom čovjeku, posredovana po ljudima. Zato je karitativno djelovanje prije svega Božje djelo jer preko njega On djeluje u nama i po nama.

Karitativno djelovanje crpi svoju snagu iz euharistije i evanđelja i po tome se razlikuje od svih drugih zajednica i udruga. Caritas je na taj način izraz socijalne dimenzije otkupljenja i ne iscrpljuje se samo na razini materijalnih potreba čovjeka nego uključuje podjednako i duhovne i kulturne i religiozne potrebe i pomoći. Stoga karitativno djelovanje mora biti življeno na različite načine. Kod organizacije valja paziti da se sve ne izvrgne u pusti formalizam i da se ne dogodi da sve ostane na papiru. Ili kod konstituiranja odbora, u kojem će briljirati razne ličnosti a Caritas- plakati...

Caritas je nemoćan bez Božje pomoći a radnik u karitativnom polju mora moliti da izmoli svom djelovanju pomoć i nebeski blagoslov. U nadnaravnoj vrijednosti kršćanske dobrotvornosti leži onda i onaj žar koji daje radniku apostolsku gorljivost i ustrajnost. Takav će radnik znati da ono što je nemoguće ljudima nije nemoguće Bogu.

Caritas na osobit način mora donijeti zakone ali da se očuva Kristov duh kako ne bi postao amaterstvo ili društvo za rasonodu gospođa!

U središtu promišljanja o Caritasu je pojam kršćanske pravednosti po kojoj svi ljudi imaju pravo na život.

Caritas nije nikakav sport ni luksuz nego je djelo ozbiljno, djelo Božje, te mora potpomagati onima koje podupire da se sami osove na svoje noge. Najbolji je onaj Caritas koji nastoji kod korisnika učiniti dobrotvornost suvišnom, te koji sve bijednike pridiže na dostojan stupanj ljudskog života.

Bl. Alojzije Stepinac kaže kako Crkva vrši karitativnu misiju bez buke i reklame, savjesno i pošteno. Te kaže još i : „ Dvostruko daje koji brzo daje!“

Postoje dva načelna oblika siromaštva:

1. SIROMAŠTVO KAO KRJEPOST- koje treba poticati i slobodno odabrati
2. BIJEDA- kao posljedica nepravde i egoizma

1. SIROMAŠTVO KAO KRJEPOST je duhovna dimenzija koja nadilazi materijalno stanje u smislu da se cjelovito poimanje života i svijeta temelji u Bogu. To siromaštvo se odnosi na svakog kršćanina, ukoliko se nasljeđuje Kristov život. Isus je postao siromašan. On je od bogatog sebe učinio siromašnim da bi druge obogatio, jer je poslan biti blagovjesnikom siromasima, naviještajući spasenje. Bog objavljuje svoje pravo lice u liku Isusa patnika i time otkriva nadu svakom čovjeku. Siromaštvo kao krjepost se izabire svojevrijedno i na to su pozvani svi kršćani.
2. BIJEDA je materijalno siromaštvo nastalo zbog nepravde i egoizma u društvu.

Postoje dvije razine materijalnog siromaštva:

1. Relativna razina materijalnog siromaštva- relativno siromašne obitelji ili pojedinci su oni koji raspolažu samo polovicom prosječnih nacionalnih mjesečnih prihoda
2. Apsolutna razina materijalnog siromaštva- apsolutno siromašne obitelji ili pojedinci su oni koji nisu u stanju kupiti košaricu sa osnovnim sredstvima potrebnim za društveno prihvatljiv standard. To znači da nemaju sredstava za prikladnu hranu i odjeću, komunalije, stanovanje i dr.
Njihova su primanja ispod trećine prosječnih nacionalnih mjesečnih prihoda.

Česti su slučajevi prikrivenog siromaštva jer mnogi se od srama ne žele svrstati u kategoriju bijede a ugroženo im je dostojanstvo.

Napomena : uvijek i u svakom slučaju paziti na tajnost podataka kojima raspolažemo!

Uz navedene oblike materijalnog siromaštva postoje još i takozvani novi oblici siromaštva.

1. DUŠEVNA KRHKOST – depresija i sl. stanja
Depresija je najteži oblik duševne krhkosti.
2. NEMATERIJALNA OVISNOST – to je siromaštvo smisla, manjak uporišnih vrijednosti. U nju spada AUTODESTRUKCIJA KONZUMIRANJEM ALKOHOLA, DROGE I DUHANA
Pomanjkanje smisla stvara unutarnju prazninu, umanjuje slobodu, što dovodi do razočarenja te zatim do materijalnog i duhovnog siromaštva.
3. IZOSTANAK NAOBRAZBE
4. DJECA RASTAVLJENIH RODITELJA
5. SAMCI – OSAMLJENOST
6. NAPUŠTENOST

Papa Franjo potiče: ... treba se posvetiti pozornost na te nove oblike siromaštva. Nužno je nadići svođenje osobe na posjedovanje ili samo gospodarski vid. Jer čovjek nije samo tjelesno biće. Kada tako gledamo osoba postaje duhovno zanemarena i društveno isključena. Siromašni su svi oni koji ne raspolažu potrebnim sredstvima za osobni tvorni duhovni i vjerski rast. Prvotno se radi o društveno isključenim osobama ili osobama s ruba društva a kada o njima govori, papa Franjo misli na

beskućnike, ovisnike o alkoholu i drogama, zatvorenike, izbjeglice, urođenike, stare i napuštene i mnoge druge...

Papa Benedikt XVI kaže: Jedno od najdubljih siromaštava koje čovjek uopće može iskusiti je samoća.

Siromaštvo bilo materijalno ili drugo, rađa se iz osamljenosti, nevoljnosti ili teškoće da ljubimo. Siromaštva također često nastaju zbog odbacivanja Božje ljubavi. Danas istinski siromasi nisu posve jasno uočljivi kao u prošlosti. Taj znak vremena zahtjeva osmišljenu karitativnu brižljivost. Skrb za siromašne ne može se svesti samo na one koji kucaju na vrata zbog dnevnog obroka nego ih je potrebno s ljubavlju potražiti, prepoznati, razumjeti te se upitati o razlozima njihove društvene rubnosti.... Jer svatko ima svoju priču. Na društvenu rubnost guramo osobe i kada ih osuđujemo i govorimo kako ne želimo pomagati „takvima“.

Da bi se došlo do nekih rezultata nužno je otkrivati uzroke siromaštva čiji su razlozi često osobni ili obiteljski. Karitativna djelatnost danas mora obuhvatiti sve ljude i sve oblike potreba.

S obzirom da se Isus poistovjećuje sa siromasima, ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjima postaje jedno. Jer kad ljubimo siromahe ljubimo Isusa u njima. A što činimo Isusu kada ih osuđujemo?

Ako u mom životu nedostaje svaki dodir s Bogom, onda u drugome mogu vidjeti samo drugoga i ne uspijevam u njemu prepoznati Božansku sliku.

Ako pak u svojem životu ne pridajem nikakvu pažnju drugome i želim biti samo „pobožan“ i vršiti svoje „vjerske dužnosti“ moj odnos s Bogom postajat će sve ne plodniji. Tada je taj odnos samo korektan ali lišen ljubavi.

Caritas, ili ta ljubav, mora biti također i organizirana kako bi predstavljala određeni oblik služenja.

Papa Benedikt XVI izdaje propise i potiče da se otvaraju župni Caritasi, te govori o tome kako se moraju prepoznavati novi oblici siromaštva. Uočljiv je sukob tradicionalnog pastoralnog mentaliteta i zahtjev znakova vremena. Nije lako nadići nataloženi mentalitet. Potrebno je osposobljavanje zajednice da izađe iz same sebe, uzme ulogu misionara koji preuzima inicijativu, prepoznaje nove oblike siromaštva i prihvaća potrebite. Nužno je raditi na formaciji volontera jer je bez zauzetih suradnika teško promicati karitativno poslanje. No, sama stručna osposobljenost ipak nije dovoljna. **NUŽNA JE DUHOVNOST, TJ. IZOBRAZBA SRCA.** Ako siromasi ne idu u crkvu i u crkvene strukture, zajednica bi trebala izaći iz sebe i poći k njima i tako očitovati misionarsku perspektivu Caritasa.

Po logici kršćanskog darivanja, nije važno da se daje mnogo nego da se daje SVE! Dati mnogo znak je bogatstva a dati sve znak je ljubavi.

Isus nije došao da bude služen nego da služi. Tako smo i mi pozvani da nasljedujemo Krista. Poslanje Crkve nije rješavanje strateških gospodarskih pitanja nego se Crkva usmjerava na konkretnoga čovjeka, na njegovo duhovno i materijalno stanje.

Ne može se označiti blagovanjem Gospodnje večere sastanak na kojem „svaki za vrijeme blagovanja uzima preda se vlastitu večeru, te jedan gladije a drugi je pijan“ 1. kor.11,21

Ili gdje se na sastancima pokazuje pristranost prema bogatim osobama a prezir prema siromasima.

Time se krši zapovijed ljubavi prema bližnjima i ignorira činjenica da je Bog izabrao upravo siromašne. Božja ljubav ne poznaje granice ni uvijete; obuhvaća i dobre i zle. Zato ne smije biti granica ni u ljubavi prema bližnjemu, ljubav je univerzalna. Ne poznaje ograničenja s obzirom na narod, rasu, vjeru, niti kategorije prijatelj – neprijatelj, pravednik – grešnik. Jedina granica koju Isus navodi jestkao sebe samoga! Takva ljubav unutar kršćanskih zajednica predstavlja za svijet najuočljivije, najvjerodostojnije i najprihvatljivije svjedočanstvo vjere Crkve.... Po tome će svi upoznati da ste moji učenici... Karitativno služenje nije sredstvo za postizanje nekog cilja, prestiža ili moći. Ono isto tako nije nikakva misionarska strategija da bi se nekoga pridobilo za vjeru. Karitativno djelovanje je u prvom redu istinsko i nesebično služenje čovjeku u nevolji. Pastoralni teolog Zerfass primjećuje kako je organizirana zauzetost za siromašne i ugnjetene Crkvi privukla više ljudi nego samo propovijedanje evanđelja. Po nauci Drugog Vatikanskog sabora traži se čistoća nakane kod ovih koji pružaju pomoć. Motiv ne smije biti vlastita korist ili želja za gospodarenjem. Zato je nužno poštivati slobodu i dostojanstvo potrebitoga. U ovom vremenu, Caritas je izložen kritici, izvana ali i iz crkvenih redova. Velik broj volontera Caritas se ne može identificirati sa Crkvom a neki ni s kršćanskim pogledom na svijet. Posljedica toga je nedostatak kršćanske motivacije. Na taj način Caritas dolazi u opasnost da bude sveden na razinu državne agencije. Poslanica Filipljanima kaže :“On, božanske naravi, nije se ljubomorno držao svoje jednakosti s Bogom, nego se nije lišio uzevši narav sluga i postavši sličan ljudima“. Svako karitativno zalaganje se mora graditi na tom uzoru i istovremeno se dati voditi duhom. Poštivati sve stvoreno jer svi imaju djela u zemaljskim dobrima. Caritas je Blagovijest o Bogu koji je ljubav, koji se obraća upravo siromasima i marginaliziranim osobama.

Obveze župnog Caritas:

1. Odgoj volontera za vršenje zapovjedi ljubavi.
2. Postići da cijela župa prihvaća druge kao što su i oni od Krista prihvaćeni da služe jedni drugima.

To onda znači da crkva nema, uz ostale aktivnosti, i Caritas, nego je crkva Caritas ako želi biti Crkva Isusa Krista. Sada se postavlja pitanje: želi li Caritas ostvariti takav model zajedništva u kojem je čovjek u nevolji predmet brige zajednice? Materijalna i financijska snaga župe nije najvažniji problem. Puno je važnije pitanje međusobnih odnosa članova zajednice. Iz perspektive Božjeg kraljevstva proizlazi odvažnost za nova promišljanja i nove puteve i spoznaja da duh Božji djeluje šire, da djeluje i u onima koji su izvan Crkve, koji nemaju ista polazišta i ne dijele ista uvjerenja. Siromasi ostaju na rubu ljudskog društva ili su potpuno isključeni i obespravljeni. Njegovo ljudsko dostojanstvo zahtjeva od kršćana i kršćanskih zajednica da podignu svoj glas i stanu u svoju obranu. Crkva mora biti na strani siromašnih. Biti na njihovoj strani znači hrabrost odbaciti institucionalne oblike rada makar oni bili veliki i društvo priznati i tako osloboditi duh i vrijeme za kreativno promišljanje novih rješenja u kršćanskom duhu.

Župni Caritas = karitativna zajednica:

1. Animirati sve vjernike u župi- pitati svakoga što može učiniti sa svoje strane.
2. Odgajati i formirati volontere za karitativni rad- učiti o kršćanskim načelima karitativnog rada, o siromaštvu, o nasljedovanju Krista.

Od skrbištva prema sudjelovanju – promovirati pomoć i brigu sviju za sve!

- Mora biti dom za sve.

Od milostinje prema prihvaćanju- mora biti ugodna i otvorena zajednica gdje se posljednjega uvažena kao najvažnijega jer mu je to potrebnije nego drugima.

- Gdje nije važna djelotvornost pod svaku cijenu već poštivanje i prihvaćanje osoba.

Od pomoći prema međusobnom dijeljenju- dijeliti međusobno duhovna i materijalna dobra vrijeme i znanje, vjeru i mir. Zajednica tada postaje škola u kojoj će svi članovi učiti dijeliti i primati, uključujući i volontere međusobno.

Od uključivanja malog broja do sudjelovanja svih u župnoj zajednici

Od površnog poznavanja potrebe do preuzimanja odgovornosti- mora se uživjeti u životnu situaciju drugoga i gledati svijet njegovim očima.

Od emotivnog i prigodnog prema sveobuhvatnom i kontinuiranom sudjelovanju- treba razvijati osjetljivost za čovjeka pokraj sebe. Razvijati iskustvo služenja.

- Služenje treba postati životni stil.

Lako je voljeti i pomagati „dobrim ljudima“, vjericima, katolicima... ali pomagati svima bez osuda i predrasuda, to je Caritas.

Pomažući potrebitima i učeći ove stvari zapravo pomažemo i sebi samima postajući bolji ljudi, bliži Bogu!